

A NÉP KENYERE

Írta: Lövi György

A fasisztus csizmái négy oldalról gázoltak végig Jugoszlávián, a nép végig-szenvedte a megszállás minden borzalmát, anélkül, hogy behódolt volna egynek is a négy megszálló közül. Pedig az olasz fasiszta nem kimélte saját osztály testvéreit, a bolgár a bolgárt, a magyar a magyart sem, ha nem volt fasiszta nem volt maradása. És mégis, a nép nem tágitott, hagyta elpusztulni kis vagyonát, vagy vagyontalanságát, hagyta tuszként elhurcolni hozzátartozóját, de ellenállt, sikerrel, mert négy sulyos év után mégis kiüzte a hordát az országából. Rengeteget szenvedett, rengeteget vesztett, s mégis nagyon sokat nyert: testvériséget, összetartást, s harcával nem csak a külső ellenséget győzte le, hanem a 25 éven keresztül nyakán élősködő egész uralmat, kezébe vette egész sorsa és jövője intézését...

Azóta nem egész másfél év mulott el, másodszor kezdődik az úgynevezett gazdasági év, másodszor gondoskodik a népuralom vezetősége saját népe ellátásáról, jólétéről, osztva mindegyik gondját saját gondjával... Alapjában megváltoztatta az előbbi népeellenes kormányok minden hibáját és hiányosságát. Az idegen tőkének eladott, vagy haszonbérbe adott kincsét-bányáját, saját maga aknázza ki, saját munkájával saját magának, a nagybirtokos kezéből visszajuttatta a földet, annak, aki műveli, akinek keze és verejtéke gyümölcse az, ami a nagybirtokosnak jutott eddig. Keresztülvitte az agrárreformot és ezekkel az újításokkal, állatállomány és gazdasági gépek hiányával kezdett neki az új második gazdasági évnék... A konkrét nehézségeken felül, amit talán hallatlan kiatartással, emberi erővel és munkával pótolni lehet, időjárásí nehézségekkel kellett megküzdenie, mert az időjárás sem kedvezett a termés eredményének... és mégis újításokkal és könnyítésekkel mert belekezdeni a második gazdasági évbe.

Álljunk meg egy pillanatra és tekintsünk vissza az elmúlt 5 évre, hogy tisztább képünk legyen arról, mire vállalkozott ez a népuralom és mit ad földmunkásainak, most már a föld jogos tulajdonosainak, anélkül, hogy ez más munkás terhére menne: vegyük a hozzánk legközelebb álló Vajdaság képét az elmúlt megszállás éveit alatt. Tudjuk, hogy Bácskát az »anyaországhoz« csatolták, Magyarország akkor még rendelkezett a szokott gabonakészleteivel, az évi termés hol átlagos volt, hol az átlagnál jobb és mégis a gabonabeszolgáltatás kötelező volt minden termelőre. Csak az a mennyiség került szabadforgalomba (hallatlan áron feketepiacra) amit a nagybirtokos a cséplést ellenőrző közegetől, »leventétől« el tudott tükölni. Később életbelépett az úgynevezett Jurcsék-féle pontrendszer, még jelentősebb megszigorításokkal, a nagybirtokosok »biztosítási intézménye« a kisbirtokos és törpebirtokos tőkéletes kiaknázása. A pontrendszer abból állt, hogy minden gabonaneműnek megállapított pontértéke volt. Legkevesebb pontértéke volt a kiscgazda termésének: legnagyobb része a buza és tengeri, nagy értéke volt azonban az olajos magvaknak. Mit jelentett ez a kivételben? A párszáz holdas nagybirtokos, hogy az ezren felüliekről nebeszéljünk, 50 holdat mondjuk bevetett az értékes pontrendszerű olajosmagvakkal, s azokkal kifizette a kötelező ponttartozását, míg többi gabonáját — termésért ezáltal szabadon értékesíthette akkor, amikor akarta — ezzel szemben a párholdas kiscgazdának nem állt módjában a csöpp gazdaságából egy részt olajos magvakat beültetni, s ezzel kifizetni a járandóságot, hanem kénytelen volt egész termését, tehát elsősorban buzáját és tengerijét az államnak beszolgáltatni. Hova ment ez a nagymennyiségű gabona? S miért volt szükséges a jegyrendszer, amikor elég termelt és volt tartalék is? Nagyon jól tudjuk, mire volt szükség,

a német »logyözhetetlen ármádia« etetésére, nem volt elég csak a fasiszta szólamok alkalmazása, tényekkel is be kellett bizonyítani, a megingathatatlan barátságot, a tengelyhez való tartozást. Sok ember nem értette a hadijelentések elolvasása után, amikből kitudt, hogy a gazdag Ukrajna most már a tengelynek termel, miért kellett mégis beszolgáltatni utolsó szemig a gabonát?... de hát az ország csak igazságot írt, a kormány biztosan csak nép javát akarta(?) intézkedéseivel és a kételkedők közelebbi felvilágosítással a csendőrség szolgált... Ez volt a gazdag Bácskában, A Bánátban egyszerűbb volt a folyamat, ott német megszállás volt, ott nem is ismertek mást, mint kötelező beszolgáltatást, a német rendzert! Mégis csak megszálló hadsereg volt, s ha éveken keresztül saját népéből facsart ki mindent, amit tudott, hogy lett volna kíméletesebb ott, ahol mint megszálló jelentkezett....

Ezen visszapillantás után nézzük meg országunk helyzetét, népi kormányának intézkedéseit, közvetlenül a felszabadulás után a második gazdasági év megkezdése küszöbén. Említettük az állatállomány és gazdasági gépek hiányát, s ennek ellenére minden talpalatnyi földet megműveltek, mindenki a sajátját művelte meg... az előirányzott bevetett földterület hozamát előre fel lehetett becsülni, ha nem is pontosan, mert az időjárás nem kedvezett, az átlagnál kisebb termés ígérkezett és lett. De ezzel a kis terméssel — minden felesleg nélkül — is úgy lehet gazdálkodni, hogy abból mindenkinek jusson kenyér. Mi ennek a következménye? hogy a népi kormánynak módjában állott olyan gabonarendelet életbe léptetése, mely kötelező és nem kötelező gabonabeszolgáltatást irányoz elő. Hogy értelmezzük ezt? Ha van elég, miért van még mindig kötelező beszolgáltatás? Egyszerű a magyarázat. Az »elég« egy tág fogalom, s a népi kormány nem vállalhatja ennek a tág fogalomnak a rizikóját, akkor, amikor a dolgozó népről van szó, annak mindennapi kenyérééről, s így olyan gabonarendeletet léptetett életbe mely előírja a gazdaság nagysága és hozama szerinti kötelező beszolgáltatást, s ezzel a mennyiséggel biztosítani fogja az egész ország dolgozóinak és hozzátartozóinak kenyérszükségletét, valamint az ország azon lakosainak szükségletét, akik passzív vidékeken laknak, ahol a föld hozama mostohán bánik megmunkálójával. Így érthető, hogy ezen mennyiség biztosítására kötelező beszolgáltatásra volt szükség. Végigtekintve tehát az egész rendeleten azt látjuk, hogy biztosítva van kenyérrel maga a földön dolgozó, akár tulajdonosa, akár csak munkása a földnek, továbbá az egész ország fizikai és szellemi munkása és annak családja és a passzív vidék lakossága. Eddig a pontig tartja a népi kormány saját kötelezettségének azokról gondoskodni elsősorban akik az ország felépítésében közvetlenül vagy közvetve vesznek részt, ezek legnagyobbik része a napi, heti vagy havi jövedelemmel rendelkezik, tehát csak a mindennapi kenyéradagját vásárolhatja meg s nem előre az egész évi szükségletét. A gazdának, szabadrendelkezésére hagyott gabonafelesleggel ő rendelkezik, s azt bárkinek, akinek kenyérre van szüksége, szabad áron eladhatja. Ilyen körülmények között a társadalom bármelyik tagja biztosíthatja saját évi szükségleteit ezen gabona megvásárlásával — felörlésével, s így a jobb anyagi körülmények között lévők az egész évi szükségletüket előre fedezhetik.

Kétségtelen, hogy lesznek elégedetlenkedők, mint ahogy minden időnek megoltak a maguk elégedetlenkedői, ha saját egyéni érdekeiket látják veszélyeztetve... de ezeket ma még nem tudia kielégíteni a népi kormány mert ők saját maguk nem akarnak hozzájárulni ahhoz, hogy tudásukkal vagy erejükkel előre vigyék a közös érdekeket, ezeknek még egy időre szükségük van, hogy belásák, hogy csak közös munkával lehet kölcsönös jólétet teremteni.

De térjünk vissza a »kenyérhez«... hogy fogadta maga a gazda a rendeletet és a rendelettel járó e'onyeit? Csodálatos módon úgy, ahogy a rendeletet terveztek, nem keresett utógondolatokat, mint ahogy ahhoz évtizedeken keresztül

hozzászokott, egyszerűen úgy vette, ahogy azt egyszerűen, minden kertelés és utógondolat nélkül megszövegezték, mert övéi csinálták s nem kizsákmányolói. Nézzünk konkrét eseteket, s látni fogjuk, hogy már július 20-a körül megindulnak a kocsikaravánok a megrakott gabonaszákokkal a raktárak és malmok felé. A napijelentések befutnak, Kovin, Kula, Odzsaci járások vezetnek... Valahogy furcsa, hogy pont ezek a járasok az elsők, pont ezekben a járasokban vannak a legerősebb települések a legszegényebb »uigazda« népréteg, s ezek sietnek legjobban átadni gabonájukat... van benne valami megható, s rengeteg emberi... valahogy magunk előtt látjuk minap még nincstelen, vagyontalan éhes embert büszkén ülni a megrakott szekér tetején, am'm a saját gabonáját viszi eladni... van benne még valami emberi: siet pénzzé tenni a terményét, hogy a szükséges háztartásbeli és gazdasági eszközöket megvegye, házat felszerelje, előrehaladjon, minél előbb elfelejteni eddigi szegénységét, nyomorúságát... mindig többet és mindig jobbat akarni.

Nem gondoljuk azonban, hogy csak a földmunkás volt helyen, mikor munkáról és vesződségről volt szó, s így nem csak neki köszönhetőek azok az eredmények, melyek naponta mutatkoznak. Mert mi' érne a gazda azzal, ha gabonáját pénzzé téve, nem tudná szükségleteit fedezni, vagy csak nagyon drága áron. Valahogy becsapóttának érezné magát, s valóban az is lenne. Mig ő szántott, vetett és aratott, addig a bányamunkás sem pihent, s előteremtette a nyersanyagot, a gyári munkás is helyén volt, s így alakul ki a végcél, a gyár piacra dobja terményeit, olcsó áron, azok eljutnak a paraszthoz és megfordítva a paraszt terményei eljutnak a gyári és bányamunkás asztalára. De ehhez is tervszerűsége van szükség ezt is szemelőtt tartotta a népi kormány, s megtalálta az első uttörő lépést. A paraszt, aki terményeit eladja, elsősorban és soron kívül lesz el'átva mindennel, amire szüksége van, legyen az ásó, eke vagy szövet. Értsük meg jól, egyenesen a gyárból megy az áru a falura, egyenesen a paraszthoz, aki most értékesítette gabonáját. Az árak megfelelnek, úgy a gyári készítményeké, mert itt is csak a gyártási költségeket és nem a tulajdonos profitját kell megfizetni, mint a föld terményeié, mert azoknak is a tényleges előállítási költségeket állapították meg. Nem kell ehhez valami különös művészet, hogy a munkás és paraszt egymásnak do'gozzan és termeljen, s ezáltal egy egységgé tömörüljön. Ehhez nem kellett más, mint a népből lenni, maga a nép lenni s nem csak a »népi kormány« elnevezésnél maradni (mint más országokban, ahol más a kormány összeállítása és más a kivitele.)

Befejezésül próbáljunk egy pillanatra körülnézni a világba, hogy is áll a helyzet más országokban? Tudunk más országok gabonarendeleiteiről tudjuk, hogy a gazdag Angliában a fejadag leszállításáról van szó, Amerika panaszkodik az árak emelkedéséről. Franciaországban a legszigorúbb kenyéradagolás van életben... akkor talán a népi kormány a népevel együtt karöltve, mégis jó úton halad?...

Ez a helyzet a Jugoszláv Federatív Népköztársaságban 1946-ban.

A mezőgazdaság fejlődésének nálunk új úton kell haladnia. Azon az úton, melyen a parasztság többségét a szövetkezeteken keresztül bevonjuk a szocialista építőmunkába, azon az úton, melyen a kollektívizmus elveit fokozatosan bevisszük a mezőgazdaságba, előbb a termékek értékesítése, később pedig a mezőgazdasági termékek termelése terén is.